

Odabrane teme iz područja azila i migracija
Okvir za integraciju izbjeglica u hrvatsko društvo

Sadržaj:

- 1. Dimenzije i razine integracije migranata i izbjeglica u društvo**
- 2. Prava izbjeglica u međunarodnom pravu**
- 3. Europski okvir za integraciju migranata i izbjeglica**
- 4. Politika integracije u Hrvatskoj**

1. Dimenzije i razine integracije migranata i izbjeglica u društvo¹

Integracija je višedimenzionalni proces prihvaćanja i uključivanja migranata i izbjeglica u društvo koji u pravilu uključuje barem sljedeće dimenzije: pravno-političku, društveno-ekonomsku i kulturno-religijsku. Pravno-politička dimenzija integracije uključuje različita politička i statusna prava, poput boravka, spajanja obitelji, političkog sudjelovanja (formalnog i neformalnog) te stjecanja državljanstva, kao i neformalnije mogućnosti političke participacije. Društveno-ekonomska dimenzija integracije usmjerena je na položaj migranata na tržištu rada, uključujući pravo na rad, te pristup socijalnim i drugim pravima, poput zdravstvene zaštite, obrazovanja i stanovanja. Kulturno-religijska dimenzija tiče se kulturnih i religijskih prava migranata te posebno

¹ Prema Konvenciji iz 1951. izbjeglica je svaka osoba koja se, opravdano se bojeći progona zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti nekoj društvenoj skupini ili političkih uvjerenja, nađe izvan zemlje čije državljanstvo ima i koja ne želi, ili zbog tog straha neće tražiti zaštitu te zemlje ili koja, ako nema državljanstvo, a nalazi se izvan zemlje u kojoj je imala svoje uobičajeno boravište, uslijed takvih događaja ne može, ili zbog straha ne želi u nju se vratiti. Pojam migrant obuhvaća sve osobe koje se presele u drugu državu s namjerom da se tamo trajno nastane i prva generacija potomaka (osobe kojima je jedan od roditelja migrantskog podrijetla). Ovaj rad se odnosi na izbjeglice.

njihove percepcije i prakticanja različitosti u kulturnome, etničkom i vjerskom pogledu u društvu države primateljice.²

Proces integracija odvija se na različitim razinama – na razini pojedinca, organizacija i institucija³

Iz perspektive migranta i izbjeglica, integracija zahtjeva spremnost na prilagodbu životnom stilu društva useljenja bez gubitka njihovog kulturnog identiteta. Iz perspektive društva doseljenja zahtjeva se spremnost na prilagodbu javnih institucija s obzirom na promjene u profilu populacije, prihvaćanja izbjeglice kao dijela nacionalne zajednice i poduzimanja akcija kako bi im se olakšao pristup resursima i procesima donošenja odluka. Iz psihološke perspektive integracija počinje trenutkom dolaska u ciljano zemlju i završava kada izbjeglica postane aktivan član tog društva iz pravne, sociološke, ekonomske, edukacijske i kulturne perspektive.⁴

Postupak integracije dugotrajan je proces koji uključuje, osim aktivnog sudjelovanja samih doseljenika i međuresorni pristup državnih tijela, lokalne samouprave i civilnog društva. Konačno, integracija omogućuje migrantima i izbjeglicama stvaranje neovisnosti u novom društvu te im pruža mogućnost da postanu punopravni članovi društva, ali uz to postavlja im i obvezu poštivanja temeljnih vrijednosti društva u koje dolaze.

² Penninx, R. (2007) Integration Processes of Migrants: Research Findings and Policy Challenges, *Migracijske i etničke teme*, 23(1-2): 7–32.; Penninx, R., B. Garcés-Mascareñas (2016) The Concept of Integration as an Analytical Tool and as a Policy Concept. U: R. Penninx, B. Garcés-Mascareñas (eds.) *Integration Processes and Policies in Europe. Contexts, Levels and Actors*. Cham: Springer Open, str. 11-29.

³ Penninx, R., B. Garcés-Mascareñas (2016) The Concept of Integration as an Analytical Tool and as a Policy Concept. U: R. Penninx, B. Garcés-Mascareñas (eds.) *Integration Processes and Policies in Europe. Contexts, Levels and Actors*. Cham: Springer Open, str. 11-29.

⁴ Good Practice Guide on the Integration of Refugees in the European Union, The European Council on Refugees and Exiles (ECRE), <http://www.ecre.org/component/downloads/downloads/185.html>

2. Prava izbjeglica u međunarodnom pravu

Na međunarodnoj razini, prava izbjeglica u zemlji utočišta uređena su Konvencijom o statusu izbjeglica iz 1951.⁵ i pripadajućim Protokolom o statusu izbjeglica iz 1967.⁶ (dalje: Konvencija iz 1951.). Konvencija predstavlja temelj suvremenog međunarodnog izbjegličkog prava (Hathaway, 2005: 91) i još je uvijek jedini međunarodni ugovor kojim se cjelovito reguliraju prava i obveze izbjeglica.

Opseg i priroda prava koje će izbjeglica imati u državi prihvata ovisit će o stupnju veze koje izbjeglica ima s državom prihvata (Hathaway, 2005: 154). Razlikuju se četiri stupnja veze koje izbjeglica može ostvariti s državom: odnos puke nadležnosti (jurisdikcije) države prihvata, bez fizičke prisutnosti na njezinu području; odnos fizičke (*de facto*) prisutnosti na području države prihvata; odnos pravne (*de iure*) prisutnosti na području države prihvata i odnos dopuštenog boravka (npr. međunarodne zaštite) na području države prihvata. U tom smislu, moguće je razlikovati četiri minimalna standarda u odnosu na državu prihvata: (a) 'standard običnog stranca', kada se izbjeglici određeno pravo pruža najmanje u opsegu u kojem ga uživa bilo koji stranac; (b) 'standard najpovlaštenijeg stranca', kada se izbjeglici određeno pravo pruža najmanje u opsegu u kojem ga uživaju državljani države kojima se u državi prihvata inače podjeljuje najpovlašteniji status (npr. na temelju nekog međunarodnog ugovora); (c) 'standard vlastitih državljana', koji označava izjednačavanje položaja izbjeglice s onim vlastitih državljana; (d) 'standard apsolutne zaštite', koji nije ovisan od postupanja države prihvata sa strancima i zajamčen izbjeglicama bez mogućnosti ograničenja (Lapaš, 2008: 24-30). Ti su standardi minimalni jer država prihvata može osobama zajamčiti i veći opseg prava no što to predviđa Konvencija iz 1951.

⁵ Konvencija o statusu izbjeglica, UNTS vol. 189, str. 137, 28. srpnja 1951.; SL SFRJ: MU 15/1960; stupila na snagu 21. travnja 1954. Odlukom o objavljivanju mnogostranih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka na temelju notifikacije o sukcesiji, NN-MU 12./93. Republika Hrvatska postala je stranka Konvencije o pravnom položaju izbjeglica.

⁶ Protokol o statusu izbjeglica, UNTS vol. 606, str. 267, 31. siječnja 1967., SL SFRJ: MU 15/67; stupio na snagu 4. listopada 1967. Odlukom o objavljivanju mnogostranih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka na temelju notifikacije o sukcesiji, NN-MU 12./93. Republika Hrvatska postala je stranka Konvencije o pravnom položaju izbjeglica.

Najviši stupanj veze imat će izbjeglice u odnosu dopuštenog boravka koji može biti rezultat stjecanja azila ili kojeg drugog oblika dopuštenog boravka (Lapaš, 2008: 14), o čemu odlučuju nadležna tijela države prihvata. Budući da je sustav međunarodnopravne zaštite izbjeglica slojevito strukturiran, prava izbjeglica u odnosu dopuštenog boravka uključuju u sebi i sva prava koja imaju izbjeglice u nižem stupnju veze s državom prihvata, a uz njih će im biti zajamčena i neka dodatna prava (Lapaš, 2008.: 54). Izbjeglica u odnosu dopuštenog boravka moći će ostati na području države prihvata u načelu sve do prestanka okolnosti zbog kojih je bio prisiljen napustiti državu podrijetla. Isto tako, dopušteni boravak daje izbjeglici najveći opseg prava zajamčenih Konvencijom iz 1951.

Prema Konvenciji iz 1951. izbjeglice u statusu dopuštenog boravka imaju pravo na samostalan posao (čl. 18.), stjecanje pokretne i nepokretne imovine (čl. 13.), slobodno zanimanje (čl. 19.), stanovanje (čl. 21.) i srednje i visoko obrazovanje (čl. 22. st. 2.) država prihvata trebala bi zajamčiti izbjeglicama barem u opsegu kao i drugim strancima u istim okolnostima. Pravo nepolitičkog udruživanja (čl. 15.) i pravo na zapošljavanje u smislu obavljanja nesamostalnih zanimanja (čl. 17. st. 1.) priznaje se izbjeglicama u jednakom omjeru kao i najpovlaštenijim strancima.

Pitanje pomoći pri integraciji (čl. 34. Konvencije iz 1951.) osobito je važno radi posebnih okolnosti i ranjivosti izbjegličke populacije. Za razliku od drugih migranata, izbjeglice se ne mogu vratiti u svoju državu podrijetla pa u tom smislu države prihvata trebaju proaktivno djelovati u pravcu stvaranja mogućnosti za lokalnu integraciju izbjeglica u društveni život zajednice.⁷ Nadalje, izbjeglicama u državi prihvata najčešće nedostaje socijalna mreža, ne poznaju jezik i nemaju sredstava za stvarnu integraciju i otpočinjanje novog života. Stoga čl. 34. Konvencije iz 1951. treba tumačiti na način da posebna situacija u kojoj se nalaze izbjeglice državama prihvata nalaže dodjeljivanje prava i uporabu mjera u većem opsegu nego prema ostalim strancima.⁸

⁷ UNHCR, General Conclusion on International Protection, No. 95 (LIV)–2003, para. i).

⁸ UNHCR, *Rights of Refugees in the Context of Integration: Legal Standards and Recommendations*, POLAS/2006/02, June 2006, str. 25.

Korpus prava i obveza zajamčen priznatim izbjeglicama osobito je važan u kontekstu lokalne integracije kao jednog od sredstava za iznalaženje trajnih rješenja za izbjegličke probleme. Lokalna integracija može biti odgovarajuće rješenje kada se radi o izbjeglicama rođenim u državi prihvata koji bi inače mogli ostati bez državljanstva; izbjeglicama za koje je, uslijed njihovih osobnih okolnosti, malo vjerojatno da se mogu vratiti u državu podrijetla u skoroj budućnosti; te izbjeglicama koje su uspostavile bliske obiteljske, društvene, kulturološke i ekonomske veze s državom azila.

Lokalna integracija ima nekoliko međusobno srodnih i specifičnih dimenzija: pravnu, jer država prihvata izbjeglicama postupno dodjeljuje širi spektar prava; ekonomsku, jer izbjeglice postupno sve manje ovise o državnoj i humanitarnoj pomoći, stječu veći stupanj samostalnosti i mogućnost za samostalno uzdržavanje, čime doprinose ekonomskom životu države prihvata; socijalnu i kulturološku, jer se izbjeglice prilagođavaju novoj sredini kroz proces zbrinjavanja koji provode lokalne zajednice, a što izbjeglicama omogućava suživot sa domaćim stanovništvom i aktivan doprinos društvenom životu u državi azila.⁹

3. Europski okvir za integraciju migranata i izbjeglica

Povelja Europske unije o temeljnim pravima¹⁰ jamči pojedincima cijeli spektar prava i sloboda. Može se reći kako je upravo Povelja temelj na kojem je Europska unija izgradila svoju integracijsku politiku. Ugovor iz Lisabona¹¹ je prvi osnivački ugovor koji sadrži pravnu osnovu za pitanje integracije na razini EU u čl. 79. st. 4., kojim se Europskom parlamentu i Vijeću daje ovlast da u redovnom zakonodavnom postupku donose mjere kojima se potiče i podupire djelovanje država članica s ciljem promicanja

⁹ UNHCR, *Local Integration*, No. 104 (LVI) – 2005, para i), k) - n).

¹⁰ Charter of Fundamental Rights of the European Union, OJ C 83, 30.3.2010, Stupila na snagu 2009., uz Ugovor iz Lisabona

¹¹ Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union, OJ C 83, 30.3.2010.

integracije državljana trećih zemalja u zakonitom boravku, no isključuje mogućnost usklađivanja propisa između država članica.

Na razini EU, politika integracije migranata, uključujući i izbjeglice, temelji se na osnivačkim ugovorima, programima Europskog vijeća te strategiji Europa 2020. Iako su integracijske politike u nadležnosti država članica, EU je razvila zajednički okvir za integraciju državljana trećih zemalja.

Nekoliko je ključnih *policy* dokumenata koji ukazuju na usmjerenje EU u pogledu integracije migranata.

Na sastanku Europskog vijeća u Tampereu (1999.) doneseni su zaključci¹² u kojima je naglašena potreba zajedničkog pristupa integraciji državljana trećih zemalja u društva zemalja EU te kao cilj integracijskih politika postavljeno je približavanje prava i obveza državljana trećih zemalja s onima državljana EU.

Integracija državljana trećih zemalja ponovno se pojavljuje na agendi EU 2003. godine. Europska komisija donosi Priopćenje o imigraciji, integraciji i zapošljavanju¹³ u kojem navodi područja integracije i integracijske mjere koje je potrebno poduzeti. Tada još uvijek integracijska politika nije bila zamišljena kao zajednička svim članicama EU, za razliku od migracijske.

Zajednička temeljna načela integracije iz 2004.¹⁴ predstavljaju smjernice za zemlje članice pri formuliranju i provedbi nacionalnih politika, naglašavajući holistički pristup integraciji, suradnju između europskih, nacionalnih, regionalnih i lokalnih tijela u razvoju i provedbi integracijskih politika. Načela se odnose na: 1) integraciju kao

¹² Tampere European Council 15 and 16 October 1999, Presidency Conclusions, http://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm

¹³ Communication on Immigration, Integration and Employment (COM(2003) 336), <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A5-2003-0445+0+DOC+XML+V0//EN>

¹⁴ Council of the EU, Common basic principles for immigrant integration policy in the European Union, 14615/04 (Presse 321), 19.11.2004.

dinamičan dvosmjernan proces, 2) poštivanje temeljnih vrijednosti EU, 3) zapošljavanje, 4) učenje jezika, povijesti i kulture, 5) obrazovanje, 6) pristup institucijama, javnim i privatnim uslugama, 7) interakcija između migranata i građana država članica, 8) sloboda vjeroispovijesti i kulture, 9) sudjelovanje migranata u demokratskim procesima, 10) uključivanje integracijske politike i mjera u sva relevantna područja javnih politika, razina vlasti i javnih usluga, 11) kontrolu uspješnosti provođenja integracijskih politika. Iste godine tiskano je i prvo izdanje Priručnika o integraciji¹⁵.

Zajednički program za integraciju državljana trećih zemalja u Europskoj uniji¹⁶ iz 2005. sadrži niz praktičnih mjera za provedbu zajedničkih načela integracije, no uz jasno razlikovanje mjera na europskoj i nacionalnoj razini, pri čemu su ova potonja tek indikativna, ostavljajući državama članicama da utvrde prioritete i odaberu aktivnosti i način njihove provedbe u kontekstu nacionalnih tradicija i stanja.

U Stockholmskom programu¹⁷, koji je donesen za period od 2010. do 2014. godine ističe se da je potrebno podržati članice u cjelovitoj provedbi integracijskih politika te važnost usklađivanja integracijskih politika s drugim relevantnim područjima poput zapošljavanja, obrazovanja, socijalne uključenosti.

Europski program za integraciju državljana trećih zemalja¹⁸ iz 2011. poziva na osnaženi i ujednačeni pristup integraciji u različitim područjima politika i na različitim razinama te se fokusira na mjere povećanja ekonomske, društvene, kulturalne i

¹⁵ Handbook on Integration for Policy Makers and Practitioners, <http://www.integration.ie/website/omi/omiwebv6.nsf/page/managingdiversity-eudevelopments>
integrationHandbooks-en

¹⁶ Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social committee and the Committee of the Regions, A Common Agenda for Integration - Framework for the Integration of Third-Country Nationals in the European Union, COM/2005/0389 final, 1.9.2005.

¹⁷ The Stockholm Programme, [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52010XG0504\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52010XG0504(01)&from=EN)

¹⁸ Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social committee and the Committee of the Regions, European Agenda for the Integration of Third-Country Nationals, COM/2011/0455 final.

političke participacije migranata, uz naglašavanja važnosti lokalne razine za integraciju. Radni dokument Europske komisije¹⁹ donesen uz navedeni program sadržava listu mjera EU koje promiču integraciju migranata.

Recentan dokument Europske komisije iz lipnja 2016. pod nazivom Akcijski plan za integraciju državljana trećih zemalja²⁰ navodi kako su, bez obzira na poduzete napore, državljani trećih zemalja diljem EU-a i dalje manje uspješni od državljana EU-a u pogledu ishoda zaposlenja, obrazovanja i socijalne uključenosti. Naglasak je stavljen na države članice s manje iskustva u pogledu integracije za razvojem djelotvornih integracijskih strategija kao posljedica velikog broja osoba kojima je potrebna zaštita, uključujući mjere premještanja i preseljenja. Akcijskim planom prepoznaje se da se pojedinačne potrebe za integracijom razlikuju ovisno o razlozima osoba za dolazak u EU te o očekivanoj duljini boravka, kao i vještinama, razini obrazovanja i radnom iskustvu, te da se izbjeglice suočavaju s problemima koji proizlaze iz njihove ranjivosti kao posljedice pretrpljenih trauma, nepostojanja dokumentacije, neaktivnosti prije i tijekom postupka odobrenja međunarodne zaštite, kulturnih i jezičnih prepreka te rizika od stigmatizacije u obrazovanju, tržištu rada i tržištu nekretnina. Planirane mjere odnose se na one prije odlaska i prije dolaska, uključujući i pripremu migranata i lokalnih zajednica za integraciju; obrazovanje; integraciju u tržište rada i pristup strukovnom osposobljavanju; pristup osnovnim uslugama kao što su smještaj i zdravstvena zaštita; aktivno sudjelovanje i socijalnu uključenost, uključujući sudjelovanje samih migranata u izradi i provedbi integracijskih politika, promicanje razmjene s društvima prihvata te borbu protiv diskriminacije i promicanje pozitivnog pristupa raznolikosti.

¹⁹ Commission Staff Working Paper, EU initiatives supporting the integration of third-country nationals, SEC(2011) 957 final.

²⁰ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Akcijski plan za integraciju državljana trećih zemalja, COM/2016/0377 final.

Što se tiče integracije izbjeglica, europski pravni okvir čini nekoliko direktiva²¹ za koje države članice imaju obvezu inkorporirati ih u svoja nacionalna zakonodavstva. Najvažnija među njima je Direktiva o kvalifikaciji²² kojom je uređen sadržaj međunarodne zaštite.

4. Politika integracije u Hrvatskoj

Hrvatski pravni okvir za integraciju izbjeglica čini Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti²³ (dalje: ZMPZ) koji sadrži set prava zajamčenih izbjeglicama (pravo na boravak, spajanje obitelji, smještaj, rad, zdravstvenu zaštitu, obrazovanje, slobodu vjeroispovijesti, besplatnu pravnu pomoć, socijalnu skrb, pomoć pri integraciji u društvo, vlasništvo nekretnine te stjecanje hrvatskog državljanstva).

Od *policy* dokumenata valja spomenuti Migracijsku politiku Republike Hrvatske za razdoblje 2013. – 2015. ²⁴ donesenu u okviru procesa pridruživanja EU, a koja sadržava i mjere za integraciju stranaca u hrvatsko društvo. Svrha Migracijske politike osigurati je da migracijska kretanja u Hrvatskoj budu u korist gospodarskog, socijalnog i kulturnog razvitka države i društva. U tom smislu, sva državna tijela, kao i ostali dionici dužni su pravovremeno i usklađeno djelovati na pronalaženju djelotvornih odgovora na pozitivne i negativne učinke migracijskih kretanja. Prema Migracijskoj politici, integracija stranaca podrazumijeva dinamičan, dvosmjernan proces međusobne

²¹ Direktiva Vijeća 2001/55/EZ od 20. srpnja 2001. o minimalnim standardima za dodjelu privremene zaštite u slučaju masovnog priljeva raseljenih osoba te o mjerama za promicanje uravnoteženih napora država članica pri prihvatu i snošenju posljedica prihvata tih osoba, (SL L 212, 7. 8. 2001.), Direktiva Vijeća 2003/86/EZ od 22. rujna 2003. o pravu na spajanje obitelji, (SL L 251, 3. 10. 2003.), Direktiva 2013/32/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o zajedničkim postupcima za priznavanje i oduzimanje međunarodne zaštite (preinačena), (SL L 180, 29. 6. 2013.) i Direktiva 2013/33/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju standarda za prihvata podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu (preinačena), (SL L 180/96, 29. 6. 2013.).

²² Direktiva 2011/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o standardima za kvalifikaciju državljanima trećih zemalja ili osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni status izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te za sadržaj odobrene zaštite (preinačena), SL L 337, 20.12.2011.

²³ NN 70/15.

²⁴ NN 27/13

prilagodbe kako stranca, tako i hrvatskih državljana na posljedice postmigracijskih procesa. Mjere u odnosu na integraciju uključuju: izradu prijedloga za imenovanje Stalnog povjerenstva za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo; imenovanje Radne skupine za operativnu provedbu zadaća Stalnog povjerenstva; izradu akcijskog plana za uklanjanje prepreka kod ostvarivanja prava u području integracije; aktivnosti koje imaju za cilj podizanje javne svijesti o različitim aspektima i uzročno-posljedičnim pojavama migracijskih kretanja; provedbu Nastavnog plana i programa hrvatskog jezika za osobe starije od 15 godina na razini svih županija.

Ovako koncipirana politika područje migracija ne uređuje cjelovitim pristupom, već onim resorskim (MUP). Politika nije formulirana u okviru dugoročnog, strateškog plana razvoja RH kao njegova sastavnica i istovremeno utvrđenog ranga prioriteta migracijske politike. Ciljevi politike nisu dovoljno jasni kao niti rokovi njihova ostvarenja. Isto se odnosi na pokazatelje napretka unutar zadanih rokova te kvantitativna i kvalitativna mjerila rezultata što se očekuju.

U travnju 2013. Vlada RH imenovala je predsjednika (ravnatelj Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina) i članove Stalnog povjerenstva za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo (predstavnici resornih tijela nadležnih za područje obrazovanja, zdravlja, socijalne politike, rada i zapošljavanja, kulture, stanovanja, unutarnjih poslova, vanjskih poslova, regionalnog razvoja i fondova Europske unije te Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske). U 2014. godini Stalno povjerenstvo prošireno je imenovanjem predstavnika iz Državnog ureda za obnovu i stambeno zbrinjavanje te iz Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske.

U prvoj polovini 2013. osnovana je Radna skupina Stalnog povjerenstva koja je izradila Akcijski plan za uklanjanje prepreka u ostvarivanju pojedinih prava u području integracije stranaca za razdoblje od 2013. do 2015. S obzirom na to da su azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom posebno ranjiva kategorija stranaca, mjere iz Akcijskog plana usmjerene su u većoj mjeri na reguliranje njihova položaja i integraciju u hrvatsko društvo. Mjerama za integraciju stranaca želi se osigurati njihov ravnopravni

status u gospodarskom, društvenom i kulturnom životu u odnosu na hrvatske državljane.

Poseban naglasak stavljen je na područje obrazovanja, rada, zapošljavanja te stanovanja. Predviđene su i mjere sprječavanja i suzbijanja diskriminirajućih postupaka i ponašanja prema strancima te poticanje aktivne suradnje svih nadležnih tijela državne uprave te jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, koja su dužna osigurati odgovarajući zakonski okvir i njegovu učinkovitu i dosljednu provedbu na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Mjere Akcijskog plana odnose se i na proaktivnu politiku i kampanje promicanja i zaštite ljudskih prava, prava na ravnopravan tretman i prava na različitost.

Jedna od mjera iz Akcijskog plana bila je i izrada info-letka za integraciju stranaca u hrvatsko društvo. *Ad hoc* radna skupina Stalnog povjerenstva za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo, uz podršku Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina izradila je 2015. godine Vodič kroz integraciju stranaca u hrvatsko društvo²⁵. Vodič sadrži osnovne informacije o RH i pregled prava koja stranci imaju iz područja socijalne skrbi, zdravstva, obrazovanja, rada i zapošljavanja te smještaja i stanovanja. Dostupan je u tiskanom i online obliku na hrvatskom, engleskom i francuskom jeziku. Za praćenje ostvarivanja Akcijskog plana zaduženo je međuresorno Stalno povjerenstvo za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo, a Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH koordinira rad svih ministarstva, nevladinih organizacija i drugih tijela koja sudjeluju u integraciji izbjeglica.

Migracijska politika Republike Hrvatske za razdoblje od 2016. godine nije u toj godini donesena, kao ni novi Akcijski plan. Od ostalih *policy* dokumenata valja spomenuti Strategiju borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti Republike Hrvatske (2014.

²⁵ Vodič kroz integraciju – osnovne informacije za integraciju stranaca u hrvatsko društvo <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Vodi%C4%8D%20kroz%20integraciju%20-%20Osnovne%20informacije%20za%20integraciju%20stranaca%20u%20hrvatsko%20dru%C5%A1tv o.pdf>

– 2020.) u okviru koje se i izbjeglice prepoznaju kao jedna od najranjivijih skupina stanovništva i posebno zastupljena među siromašnima te kao potencijalno isključene od pristupa temeljnim pravima s obzirom na njihov ekonomski status te Nacionalni program zaštite i promicanja ljudskih prava 2013.- 2016. koji među ciljevima ciljevi navodi i unaprjeđenje integracije azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom te osposobljavanje službenika i djelatnika neposredno angažiranih na pitanjima provedbe azilne politike.

Izvori

Hathaway, J. C. (2005) *The Rights of Refugees under International Law*. Cambridge: Cambridge University Press.

Lapaš, D. (2008) *Međunarodnopravna zaštita izbjeglica*, Zagreb: Hrvatski pravni centar.

Penninx, R. (2007) *Integration Processes of Migrants: Research Findings and Policy Challenges*, *Migracijske i etničke teme*, 23(1-2): 7–32.

Penninx, R., B. Garcés-Mascreñas (2016) *The Concept of Integration as an Analytical Tool and as a Policy Concept*. U: R. Penninx, B. Garcés-Mascreñas (eds.) *Integration Processes and Policies in Europe. Contexts, Levels and Actors*. Cham: Springer Open, str. 11-29.

Pripremile pravnice Hrvatskog pravnog centra u sklopu projekta „Pravna pomoć tražiteljima azila“ koji HPC izvodi u svojstvu provedbenog partnera UNHCR-a, 2016.